

Hamis dilemma

VISSZHANG - LXIII. évfolyam, 12. szám, 2019. március 22.

Érdekes párhuzamot von Kozák Márton a mostani magyar és egy korábbi chilei választás között (*Kinek Milton Friedman, kinek Finkelstein, ÉS*, 2019/10., március 8.). 1988-ban az akkori ellenzék teljes összefogással, közös listával verte meg Augusto Pinochetet a parlamenti választásokon. Kozák azzal érvel, hogy most Magyarországon sem lehet másképpen megverni a Fideszt az EP-választáson. Ha nincs közös lista, az bukás.

Ez azonban a hamis dilemma tipikus esete, mivel a közös lista és a teljes szervezetlenség mellett egyéb megoldások is léteznek. Egyébként látszik, Kozák sem hiszi, hogy minden párt beállna egy közös lista mögé, de én hozzáténném, hogy szerintem ő maga is elbizonytalanodna, ha megkérdezném, mely pártokat is ért „mindenen”. Igazából ilyenkor mindenki azzal jön, hogy „mindenki, persze kivéve a...”. A másik embernél pedig más párt neve szerepel a három pontnál.

A közös lista valójában nem cél, hanem eszköz. Azért erőltetik sokan, mert a magyar parlamenti és önkormányzati választások erősen aránytalanok. A győztes sokkal többet visz, mint a rá adott szavazatok aránya. A másik érv az, hogy az egység felmutatása új szavazókat vonhatna be. Ez racionális remény, de nem szabad arról sem elfeledkezni, hogy a törzsszavazók egy részét pedig eltántorítaná az, ha a listán nemszeretem emberek szerepnének.

Szerencsére az EP-választáson a mandátumelosztás az úgynevezett D’Hondt-módszeren alapul, ami ugyan szintén általában a több szavazatot elérő pártok irányába torzít a töredékszavazatok elosztása során, de még akkor se mindig a legnagyobbat favorizálja. Itt tényleg közel a leadott szavazatok arányában oszlanak meg a mandátumok. Arra valóban figyelni kell, hogy az 5 százalékos küszöböt el nem érők összefogjanak egymással vagy egy-egy nagyobb támogatású párttal, de az amúgy is nagyon valószínűtlen teljes összefogást nem szükséges erőltetni. Ami mindenképpen fontos lenne viszont, hogy az ellenzéki pártok egységet mutattva, együtt megjelenve, szerepelve buzdítsanak a szavazásra, jelezve, hogy a fülkében a választóknak majd lehetőségük nyílik kedvenc pártjuk vagy pártszövetségük saját listájára szavazni.

Ez a stratégia amellet, hogy sokkal könnyebben megvalósítható, mint egy közös lista felállítása, jól kezeli mindhárom szükséges feltételt: a küszöb el nem éréséből származó veszteség elkerülése, a törzsszavazók választási lehetőségének megadása és az ellenzéki acsarkodástól elbizonytalanodók bevonása.

Egyébként én nem tudom, hogy a Kozák Márton által „Magyar szabadság listája” néven futó listáról bejutó EP-képviselők akkor most melyik frakcióba is ülnének az Európai Parlamentben. Lehet, hogy ez a probléma feloldható valahogyan, de az biztos, hogy magának a listának a felállítása ma Magyarországon nem sikerülne. Szerintem jobb beismerni ezt, és egy legalább ugyanilyen jó eredménnyel kecsegtető megoldással próbálkozni – pláne, ha annak megvalósítási esélye sokkal nagyobbak tűnik. Ez a lazább együttműködés egyben jó előkészítő lehet az őszi önkormányzati választásokra, ahol valószínűleg tényleg komolyabb összefogásra lesz szükség.